

JUDr. Peter Šamko: K pochybnému návrhu ústavného zákona na „ochranu“ Špecializovaného trestného súdu

- CZ24 News | 25. ledna 2023

SLOVENSKO: K pochybnému návrhu ústavného zákona na „ochranu“ Špecializovaného trestného súdu

Štyria poslanci NR SR predložili návrh na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava SR. Cieľom tejto zákonodarnej iniciatívy je ochrániť existenciu Špecializovaného trestného súdu (ako aj Úradu špeciálnej prokuratúry), pričom podľa dôvodovej správy sa prijatím návrhu ústavného zákona dosiahne stav, v ktorom Špecializovaný trestný súd musí existovať a nebude ho možné zrušiť zmenou príslušných podústavných predpisov[1].

Poslanci tento stav chcú dosiahnuť zmenou článku 143 ods. 1 Ústavy SR.

Pripomeniem, že článok 143 ods. 1 Ústavy SR znie: *Sústavu súdov tvoria Najvyšší súd Slovenskej republiky a ostatné súdy.*

Návrh ústavného zákona chce ochrániť Špecializovaný trestný súd tak, že hodlá do tohto článku vložiť aj Špecializovaný trestný súd, pričom článok 143 ods. 1 Ústavy SR by mal znieť takto: *Sústavu súdov tvoria Najvyšší súd Slovenskej republiky, **Špecializovaný trestný súd** a ostatné súdy.*

Už na prvý pohľad je zjavné, že predložený návrh ústavného zákona je nelogickým výsledkom deklarovaného cieľa predkladateľa, nakoľko nijakým spôsobom nedokáže ochrániť **pôsobnosť** Špecializovaného trestného súdu.

Predložený návrh ústavného zákona totiž stanovuje len to, že musí existovať súd s názvom Špecializovaný trestný súd. Nič viac. Predkladateľ teda navrhuje v ústave zakotviť názov tohto súdu, t.j. slovami dôvodovej správy, tento návrh ústavného zákona chráni len a výhrade existenciu inštitúcie (súdu), ktorá musí niesť názov Špecializovaný trestný súd. Tu je namieste otázka, načo chrániť ústavou názov súdu? Nie je podstatnejšia jeho pôsobnosť? (obsahová náplň?).

Predkladatelia celkom zjavne opomenuli článok 143 ods. 2 Ústavy SR, ktorý stanovuje, že: *Podrobnejšiu úpravu sústavy súdov, ich **pôsobnosť**, organizáciu a konanie pred nimi ustanoví zákon.* Len pripomeniem, že „zákonom“ sa tu má na mysli „obyčajný“ zákon (t. j. nie ústavný zákon).

Predstavme si situáciu, že NR SR schváli predložený návrh ústavného zákona v nezmenenom znení a súd s názvom Špecializovaný trestný súd sa stane súčasťou Ústavy SR. Následne získa „obyčajnú“ väčšinu v NR SR politická strana, či politické zoskupenie, ktoré má výhrady k činnosti Špecializovaného trestného súdu. Ako tento súd odstráni z aplikačnej praxe? Jednoducho. Zmenou ustanovenia § 14 Trestného poriadku, ktorý upravuje pôsobnosť Špecializovaného trestného súdu. Na takúto zmenu pritom nie je nutné meniť Ústavu SR, ale postačí iba „obyčajná“ zmena Trestného poriadku.

Takže, nové politické zoskupenie schváli v NR SR „obyčajnú“ zmenu ustanovenia § 14 Trestného poriadku a to tak, že toto ustanovenie zruší a bude ho formulovať nanovo napríklad tak, že *„pôsobnosť špecializovaného trestného súdu sa vzťahuje len na trestný čin zanedbania povinnej*

výživy (§ 207 Tr. zák.), útoku proti parlamentárovi (§429 Tr. zák.), podávania alkoholických nápojov mládeži (§ 175 Tr. zák.) a neoprávneného uskutočňovania stavby (§299a Tr. zák.)“. A k tomu by sa pridala napríklad aj organizačná zmena Trestného poriadku spočívajúca v tom, že odvolacím orgánom voči rozhodnutiam Špecializovaného trestného súdu by sa stali krajské sudy a nie Najvyšší súd SR a veci, v ktorých by do dňa účinnosti zmeny zákona nebolo na Špecializovanom trestnom súde začaté, či skončené dokazovanie by prešli na sudy okresné, prípadne na iné sudy, ktoré by boli nanovo zriadené (napríklad by sa zriadil nový súd s názvom „Protikorupčný trestný súd“, na ktorý by prešli zo Špecializovaného trestného súdu korupčné prípady a bol by obsadený novými sudcami, respektíve by mohol vzniknúť aj napríklad „Daňový trestný súd“ do ktorého pôsobnosti by prešli daňové trestné veci alebo „Špeciálny protilegalizačný súd“ a podobne).

Takáto zmena Trestného poriadku by celkom určite nebola v rozpore s Ústavou SR, nakoľko zákonodarcu by zachoval názov a aj existenciu Špecializovaného trestného súdu (tak ako to žiadajú predkladatelia vo svojom návrhu), čím by vyhovel článku 143 ods. 1 Ústavy SR s tým, že len zmenil pôsobnosť tohto súdu a to plne v súlade s článkom 143 ods. 2 Ústavy SR. Formálne by teda Špecializovaný trestný súd, t.j. súd s takýmto názvom naďalej existoval, avšak fakticky by zmenou pôsobnosti v spojení s prechodnými ustanoveniami stratil zmysel svojej existencie.

Na to, aby sa prakticky a legálne „odpísal“ akýkoľvek súd nie je nutné, aby bol zrušený. Je pozoruhodné, že to predkladateľov návrhu ústavného zákona nenapadlo. Predkladatelia ústavného zákona teda predložili niečo, čo nemá žiadny zmysel, či význam a schválením tohto návrhu ústavného zákona by sa vo vzťahu k možnému legálnemu znefunkčneniu Špecializovaného trestného súdu v budúcnosti nič nezmenilo (každý poslanec, ktorý rozmyšľa nad zrušením Špecializovaného trestného súdu teda môže s kludným svedomím zahlasovať za predložený návrh ústavného zákona, nakoľko tento súd sa dá „zrušiť“ aj prostredníctvom zmeny jeho pôsobnosti, prípadne vytvorením nového, konkurenčného špeciálneho súdu na ktorý prejde podstatná časť agendy Špecializovaného trestného súdu).

Odborná diskusia o Špecializovanom trestnom súde chýba...prečo?

Rok 2022 bol rokom, kedy sa veľa hovorilo o súdnej reorganizácii (tzv. súdnej mape), pričom sa neustále diskutovalo o tom, ktorý okresný, či krajský súd je nutné zrušiť, prípadne zlúčiť s iným, ako by sa možné novozriadené sudy mali volať (napríklad krajský, či odvolací súd, okresné, či mestské sudy) a podobne. Táto debata sa úplne vyhla Špecializovanému trestnému súde. A je to škoda, pretože aj pri Špecializovanom trestnom súde je nutné viesť diskusiu o tom, či je jeho existencia aj naďalej skutočne potrebná (ak áno tak prečo; respektíve, či by napríklad namiesto tohto súdu nestačilo špecializovať na určitý druh trestnej agendy krajské sudy, tak ako to bolo aj v minulosti, prípadne tak ako je to aj v súčasnosti v Českej republike – a to v ČR mali, či majú trestne stíhaných dvoch bývalých predsedov vlády, mali, či majú stíhaných aj ministrov – napríklad bývalá ministerka obrany, sudcov – napríklad tzv. konkurzná mafia na súdoch, či policajtov, avšak žiadny špeciálny súd nemajú), a ak je skutočne potrebný, či nie je nutné prediskutovať jeho pôsobnosť (ktorá v súčasnosti pôsobí pomerne chaotickým, až náhodným výberom rôznych trestných činov a zvädza orgány prípravného konania k nadhodnocovaniu právnej kvalifikácie). Napríklad Krajský súd v Bratislave musel pri schvalovanej súdnej reorganizácii neustále obhajovať zachovanie svojej existencie; rovnaká možnosť mala byť daná aj Špecializovanému trestnému súde, ktorý je síce súdom špeciálnym, ale nie privilegovaným a minimálne zmena jeho pôsobnosti stojí za debatu a to aj v kontexte s vymedzením príslušnosti okresných súdov v sídle krajských súdov (§ 16 ods. 1 Tr. por.)[2].

Namiesto pochybnej ústavnej ochrany názvu konkrétnej súdnej inštitúcie by bolo vhodnejším viesť

diskusiu o úplne novom Trestnom poriadku, v rámci ktorého by bolo možné diskutovať aj pôsobnosť a existenciu jednotlivých trestných súdov, na ktoré sú následne naviazané aj orgány činné v trestnom konaní.

[1]kompletný návrh ústavného zákona možno nájsť tu:

<https://www.nrsr.sk/web/Dynamic/DocumentPreview.aspx?DocID=523400>

[2] argument, že by sa zrušením, či zmenou pôsobnosti Špecializovaného trestného súdu ohrozil, či zmaril boj proti najzávažnejšej trestnej činnosti (tak ako to často počúvame v niektorých mádiách) je nezmyselný, nakoľko žiadny súd a to ani Špecializovaný trestný súd, nebol zriadený na boj proti kriminalite (proti kriminalite má bojovať polícia a prokuratúra, ale nie aj súd; úlohou súdu je len posúdiť, či prokurátor v konaní pred súdom uniesol dôkazné bremeno ohľadne otázky viny).

AUTOR: JUDr. Peter Šamko

[ZDROJ](#)